

Diurnalu glumetiu sociale-politicu-tocu.

<p>Diurnalulu acest'a ese totu in a două 'a Marti-săra; dar' prenumerațiunile le primesce in toate dălele IMPRIMARIA „GEORGIU LAZARU“ in Gherl'a — Szamosujvár.</p>	<p>Pretulu de prenumeratiune: pentru Austro-Ungaria: pre unu anu 6 fl., pre 6 luni 3 fl., pre 3 luni 1 fl. 50 cr.; — pentru Strămatate pre unu anu e 8 fl. — 20 franci — lei noi.</p>	<p>Tôte siodeniile, diurnalele de schimb, productele literarie si reclamatiiunile suntu de a se tramite la: Redactiunea diurnalulu in Arad, strat'a Teleki nră 27.</p>	<p>Publicatiunile se socotescu cu 2 cr. de fie-care centimetru quadratu ce-lu ocupa in diurnalu, adausu 30 cr. tace timbrale de fie-care inserare. La repetiri mai dese se acôrda reduceri însemnate.</p>
--	--	---	---

Leulu, Canele si Vulpea.

— Fabula. —

Pre cându Leulu falnicu eră rege 'n lume
Si se 'nchinău tôte la-alui mandru nume,
Vulpea inca-ajunse secretariu de statu
Prim'a protectôre la gaini din satu;
Deci cum bland'a luna in nori se-ascundeă
Si cocon'a Vulpe la plimbari esia;
In castanu-i mandru veselu flutură
Pene, din cocosii care-i jupuiă.
Incătu prin unghetie si pre lângă siuri
Se tragea căsi candu ar' luă mesuri
Si-apoi deminēt'i'a candu se 'ntorcea-acasa
'Si ducea trei-patru se-căba la-a ei mēsa.
Ast'feliu trecuru dăle, bietele gaine
Se strecurău si-ele cu adi si cu mâne
Incătu vediendu Leulu „marele 'mperatu“
Că-unu isvoru multu dulce se-a fostu mai secatu,
Chiama pre „N'aude,“ unu vechiu fidelu căne
— „Multi ani cu dreptăte se domnesci stapâne!
[Dăce vechi'a sluga, cu capulu plecatu]
Sire! sum de fația cum mi-ati demandatu!“
— „Bene, dăce Leulu, sciu că-mi esti fidelu,
Trebe că-i la mijlocu unu lucru misielu:
Bietele gaine pieru neincetatu,
Tesaurulu tiei e amenintiatu,
Cu 'ndoita paza trebe se veghezi
Pe furulu netrevnicu se mi-lu arestezi.

Deci in năptea-ace'a canele 'ngrigătu
Cu tōta incordarea s'a pusu la pânditu,
Nu multu inse ascēptă, éta se ivesce
Protectôrea Vulpe si-'n siopronu grabesce
Dar' cum ea 'si întinse lab'a spre gaini
„Hapu“ canele dăce, te-arestu pâna mâni,
Vulpea se smâncesce voiindu se se smulga
Si mai fara pele o scapa la fuga,
La palatu alērga dăcându: că-are multe
Leulu se-i spuna, cere se-o asculte;
Leu-'n tronu se-asiēdia, sfebnici se-adunara
Prevediēdu: că trebe că e reu prin tiēra;
Deci incepe Vulpea:

— „Sire!-am prinsu de veste
Că gainarimea tōta se stērpesce,
Deci că protectôre, m'am pusu la pânditu,
Si sciti cine-i furulu celu afurisitu? ...
Chiar' fidelulu căne, credeti ce spunu eu,
I'am prinsu asta năpte pre cuventulu meu!“
Leulu se-'nferbenta si sbiara turbatu:

— „A! tu esti de vina căne blastematu!“
Si fora se-asculte alui tânguire
I-i aplica 'ndata aspra pedepsire,
De-unu stēlpu 'lu legara, cu-unu lantiu de petiôre
Condamnatu sermanulu! sub unu focu de sôre,
Unu anu bictulu căne trece 'n suferintia
Er' Vulpea onesta, si cu influentia.

*In o noapte inse, Leulu, din'templare
Prin gainarime ese la plimbare,
Si aice minune, de-odata aude
Sbieretu cá din gur'a mortiei celei crude,
Deci fuge 'ntru-acolo si o! ce minune!
N'ar' fi crediutu dinsu' pentru-'ntrég'a lume,
Coconiti'a Vulpe fara indurare
Facea-'ntré gaine o cruda vênare.
Leulu incretiesce fruntea lui cea lata,
Vulpea stá-'n uimire-i — cá stêlpu — nemișcata:
— „Serva blastemata, plinu de-astuti'a
Tu ai produsu in tiéra-mi multa misiellá,
Intrigantu faciarnicu, ce me-ai amagitu
De pre servii-mi sinceri i-am nefericitu!“
Indignatu i dâce Leulu in furia:
— „Cum ai fostu capace de-asié misiellá?
Piéra din a mea faciá si-alu teu mersiavu nume
Fia de 'ocara si de rîsu in lume!“
Si mergându la câne ce gemea 'n dorere
De unu anu de dîle strinsu in lantiuri grele
Dâce, versandu lacrimi: — „Servitoriu iubitu
Multu vai! in viétia te-am nefericitu!
Liberu esti de astadi si cá respaltire
Pentru-a t'a nejusta, lunga suferire
Cere dela mine ori ce vei voi
Si a t'a dorintia se va impleni!“
Si dicându acestea lantiulu i-lu deslêga
Asceptandu se védia ce o se-si aléga
La acestea tóte cânele raspunde:
— „Am eu o dorintia, ... nu vi-o voi ascunde...
Nu ve ceru onoruri, demnitati pompóse
Nici a curtiei vóstre intrigi rusînóse
Nu-mi trebe avere, nici castanu domnescu
Dreptu desiertatiune eu le socotescu;
Ci vreu din oleiulu celu de pretiu nespusu
Din care cá rege Sire! a-ti fostu unsu
Inca chiar' din léganu, — vréu se-mi dati unu picu
Si-apoi alt'a Sire! nú ve ceru nimicu...“
— „Vei avé oleiulu celu multu pretiosu
Spune-mi de ce-ti trebe si spre ce folosu?
— „Me-oiu unge cu densulu, cá Leu si cu Câne
Se nu se aiba 'n lume nece-odata bine,
Cânele, din curte-ti se fia-alungatu,
Leulu pre la tiéra se fia latratu;
O! nu-mi trebe Sire! unu altu daru alu teu
Flatitu fia 'n mone intregu neamulu meu!“*

*Cându pentru sânt'a dreptate in locu se'fi ascultatu
De cei cari suntu la potere, esci trântitu si alungatu,
Atunci băt'a si la cale, mergi de cêrca-alu teu norocu
Pre-altu tiermu, scuturandu pravulu si lasandu-lu*

[pe-acelu locu...]

*Cene-ti face-odata reu
'Ti va face totu mereu!*

Vbm.

PE RAVASIU.

Septeman'a trecuta, a fostu ce'a ce va fi si septeman'a viitoare, ce'a ce este tóta iern'a — Serbatori, baluri, serate, ér' serbatori si mai alesu visite pentru serbatori.

Nu sciu câti sfinti si câte sfinte se gasescu in ceriu, si dorescu din sufletu cá acestu studiu statisticu se-lu facu câtu se póte de târdfu. Am gasitu inse pe pamentu, adeca in calendare, peste 449 de sfinti si 62 de sfinte. Constatu in trecatu cu o adevarata mâhnire cá numerulu femeiloru care au meritatu raiulu este multu mai restrinsu de câtu alu barbatiloru. Pe a cui socotéla se pui acésta diferentia? Pe a mortalitatiei? séu o fi de vina editorulu calendarului, care fiindu barbatu a facutu partea leului pentru sfinti?

Mai constatatu cá acesti sfinti au câte o tovarasia nu numai in ceriu, dér, chiar' in calendare. Spre esemplu, Constantinu cu Elen'a, Ioachimulu cu Ann'a etc. Aceste binecuvântate suflete besericescu, au pe pamentu si in fia-care orasiu unu numeru insemnatu de procuratori insarcinati de a le transmite in ceriu cuvintele „se traiescu“ rostite de o suma de persóne! — cuvinte cari remanu fara folosu nu numai pentru sfinti, dar' adesea din nenorocire si pentru procuratori.

In diu'a desemnata de calendariu pentru acésta corvada, — unele persóne punu o santinela la pórtá cu insarcinare de a culege cartile de visita pe care unii 'si scriu numai numele, ér' altii 'si afisiéza tóta vanitatea, — atunci cartea de visita este unu adeveratu pomelnicu de titluri.

Alte persóne, 'si deschidu cas'a, facu focu in salonulu care stá mereu inchisu, redica invelitórele dupa mobile, se impodobescu cu haine scóse cu totu dinadinsulu din fundulu ladei si mirosindu inca a camforu.

Apoi incepe procesiunea.

— Ah! buna diu'a! Ce mai faceti?

— Bine multiemimu! Te felicitu.

— Ciudatu lucru? Felicitari pentru ce? —

Pentru cá ai fostu botezatu Nicolae, Grigore séu Vasilie? Mâne te poti aruncá in apa séu in focu pentru a scapá viétia unui omu. Puçini te voru cunósce ce fapta frumósa ai facutu. Inse toti ne credemu detori de a scí cá pe cutare 'lu chiama George, Grigore, Dunitru si cá trebuie cu ori ce pretiu felicitatu de acésta multu meritósa intemplantare! — Numai vorbescu de cuvintele „Uf! bine cá am scapatu!“ rostite de cei ce primescu si de cei ce suntu primiti.

Max.

* * *

Pre Vladic'a dela Gherl'a inca-lu gratuléza din grosu *Calicul* si *Cocoşul roşu*.

* * *

Calicul calicesce uritu pre S vent i'a s'a vladic'a dela Gherl'a. Elu scrie negru pe albu:

„Nu e temerea de romanisare motivulu, din care nu cetesce Sânti'a S'a episcopulu gr. cat. dela Gherl'a, Szabó, séu pe romanesc „Curoitoriu“, jurnale si carti romanesci. Sânti'a S'a n'a petrecutu inca timpulu recerutu la Gherl'a, care indreptatiesce presupunerea de indreptare. [Cu tóte acestea nu credemu se se afle unu singuru omu in tóta Dieces'a Gherlei, care se nu voiésca a-lu absolvá in totu momentulu! — sciendu că prin acést'a ar scapá si dieces'a de a i se mai *curoi* curele late de pre spate. — „G. S.“]

„Alt'cum chemarea apostolica a Sântiei S'ale insu-si, nu-i concede a ceti jurnale si carti romanesci, de cari dispunemu noi adi. Cetésca ori-cine epistol'a Sântului Amflochiu episcopu alu Iconiei catra Seleuc episcopulu, despre cartile primite si prescise pentru cetire, si se va convinge, că între cartile, cari suntu concese de sântele canóne nu se afla nici Memoárele lui Siulutiu nici Gazet'a Transilvaniei séu Observatoriulu, ma nici batár' Calicul.

„Ér' déca cetesce parintele episcopu Szabó — dupa cum i se imputa — cu atát'a predilectiune jurnale si carti magiare, cari inca s'ar' poté calificá de anticanonice, ast'a e cu totulu alta caciula. — Nu trebue trecutu cu vederea, că de cându au lútu bisericele nóstre romane lângá „dreptcredincióse“ si epitetulu „autonome“ se chirotonescu episcopii nostri dupa canónele marelui patriarchu Tisza. Ce privesce rangurile de hierarchie mai inalta a bisericeloru romane din Ungari'a, póte sufliá Melchisedec in pásatu cu rénduial'a lui.

„Deci nu e mirare, déca cetesce Sânti'a S'a parintele episcopu Szabó numai carti si jurnale magiare. Sânti'a S'a a juratu nestramutata credintia pe apa si pe uscatu in canónele patriarchului Tisza in faci'a carui'a cânta fidelu cu psalmistulu Davidu: „Facle picióreloru mele, si lumina carariloru mele este legea t'a.“ — [Slaba facia si intunecata lumina! că multu se impiedeca si greu ratacesce la impainginit'a-i vedere. — „G. S.“]

„In fine nu intielegu pentru-ce se impiedeca lumea romána atát'a de episcopulu Szabó. In tóta istori'a universalá si bisericsca nu vei aflá batáru unu curoitoriu, in care s'a nascutu vr'o idee mare. [Remáie dara ori care *Curoitoriu* la aculu seu si nu strice cu próst'a s'a curoitura, o materia alésa din care o mâna buna poté face o frumósa podóba Besericei si Natiunei. — „G. S.“] Si apoi in secolulu presentu alu esecutoriloru de dare, unu curoitoriu mai multu séu mai puçinu [adeca mai

puçinu *da dar'* mai multu *ba, ba, ba*, si éra *ba*, căci ni-e amaru sufletulu si de-estu unulu! „G. S.“] totu trebue se cântamu noi: „Fericiti cei golani, că acelor'a e imperati'a deficitului.“

* * *

Cocoşu roşu cocoşesce cu dragu pre S vent i-a S'a vladic'a dela Gherl'a, pentru-că acést'a se-ar' fi induratu a-i dá câte-va grauntie*) — abonându-lu pe acestu anu. Sum *Toma* faci'a de acést'a desco-perire a Cocoşului roşu, totusiu din respectulu ce 'mi insufla crést'a lui cea cocoşasca, i-o credu acést'a, — dar' in schimbu *rogo humillime* se-mi credia si d-s'a Cocoşul roşu ca S vent i'a s'a cu multu mai inainte a probatu a inchiá cu mene legatura de frati'a, rogându-me se-i fiu organu officiosu a tuturoru lucrariloru s'ale dictatoriali; dar' eu? — *departe dela mene ast'felu de gsäfterei!* . . .

* * *

Care cu care. Gambetta arangiaza peste iérna mai multe serate (soiré), la cari nu invita pre nimenea, primesce inse cu complasantia pre ori cene vré se partecipe la ele. De sene se intielege ca nu mergu la seratele lui decátu rudeniile si amicii densului si acei cunoscuti ai lui cari se socotu in dreptu a conversá si petrece impreuna cu publiculu alesu care s'a indatinatu a se intr'uni la aceste serate. Se intempla ca une-ori si ómeni din clasa mai inferióra 'si iau curagiulu de-a cer-cetá pre marele republicanu in stralucitele salóne a densului, parte din curiositate, parte ca sciendu-lu si pre elu mare democrat, se socotu de-o categoria cu densulu. Gambett'a primesce cu multa affabilitate si pre acesti'a. — Acést'a impregiurare ne reamintesce casulu unui asemenea democrat din Washington [Statele unite Americane.] Unu caletoriu francesu, petrecându tempulu in Washington, a condusu intru-o séra una birja cu scopulu de-a face unele visite in orasiu. Coboríndu-se in dreptulu unei case díse birjariulu se-lu ascepte afara ca apoi va avé de-alu duce mai departe.

— „Multu vei intardiá in lontru?“ intrebá birjariulu.

— „Ce-ti pasa ori câtu voiú intardiá. Eu ti-oiú plati dupa tempu — response francesulu.

— „Bene, bene!“ reflectá birjariulu — „mi-ar' placé totusiu se sciu câtu vei intardiá, căci déca ai remané multu in lontru, m'asiu repedi si eu pâna la „cas'a alba“ că-ci astadi e soiré la Lincoln [presidele republicei] si asiu dorí a stringe mân'a de frati'a cu elu.“

*) Anevoia credemu pentru-ca scinu ca S vent i'a s'a nu se indura nici de miserulu cersitoriu care-i cere o bucata de pâne pentru alinarea fómiei s'ale. G. S.

Oda la mosiu Ometu alias Zapada de Nea.

Unu óspe splendidu frumosu
Cá lumin'a luminosu
Se távale adi pre josu;
Totu me miru, cine l'a scosu
Din locasiulu lui pomposu?

Dómne multu e albu si finu
La parere-acestu vecinu,
Care ne opresce-'n cale...
Dar' e aspru,-i rece tare!
Totu me miru, cine l'a scosu
Din locasiulu lui pomposu?!

Dar' nu sciu ce óspe-i elu,
Cu tóte cá-i frumusielu,
Cá ochii ni-i schinteieza
Si corpulu ne-electriséza.
Rogù-te óspe frumosu
De ce te-ai coboritu josu?

Elu ne umple de mirare,
Noi 'lu numimu aratare,
Si fenomenu unit-i dîcu;
Dar' de candu se ivi-i frigu.
Spune-mi tu óspe frumosu,
De ce te-ai coboritu josu?

Oh! cá cu a lui albiala
Ne-a adusu nóua receala
Si frigu mare, geru si ventu,
Óspele nostru nu-i santu!
Óspe mandru, éta-ti dîcu:
Mergi dela noi cá ni-e frigu!

Dar' elu nu merge turbatulu
Ci cutriera totu satulu,
Si din satu si din cetati
Se repede-'ntóte parti.
Óspe mandru, éta-ti dîcu:
Mergi dela noi cá ni frigu!

Dar' se vedi e facatura,
Acestu mosiu cu barba sura
Nu se duce dela noi
Ci croesce taine noi.
Mèi mosinege mergi de aci
Cá diu te voiu opari!

Éta-lu, ambla printre fete,
Si le face mai cochete
Decum fura pân'aci...
Mosiule, te-oiu opari

Nu vedi fetele de-arendulu
Pre unde le sbóra gândulu
Decându mosiulu urgisitu
S'a pusu si le-a rumenitu?
Mosiule afurisitu
Dúte de unde-ai venitu!

Decându intrà elu in tiéra
Si se pusè pre pornéla
Câte fete afla 'n drumu
La tóte le face fumu.
Bine, bine, mosiule
Ti-oiu scurtá eu cáile!

Care féta e mai mandra
Si apare cea mai blanda
Intr'-atât'a s'a albitu
Si cá néu'a s'a recitu;
Mèi mosinege schimba-ti pasulu
Cá de nu 'ti turtescu nasulu!

Cându ar' fi din tier'a mea
Se fîu Turcu de-asiu díce „ba“
Ori si câte de-ar' comite...
Dar' óspele nu-i cu mînte,
Ci-i unu nêrodu veneticu
Ce ne-aduce gera si frigu.
Éta cá-ti spunu mosiule
Scurtéza-ti cararile!

Nu-i destulu c'avemu in tiéra
Apoteci cu rumenéla,
Si cu parfumarîi scumpe,
Mai veni-si si tu din munte
Se-ti bati numai jocu de noi;
Éta ca-ti dîcu mosiule,
Mai scurtéza-ti córnelé!

Nu-i destulu cá pân'-acum'a,
Cátu aievea cátu cu glum'a,
Cocónele ne-amagiau
Si cá ne iubescu díceau,
Dar' acum venisi aci
Se le 'nveti a si minti!
Mèi mosinege fugi 'n lume,
Cá te pârlescu cu-unu tatiune!

Ce? schimbasi fetele nóstre?
Le facusi sirete próste?
Le umplusi nasulu cu fumu
Se le lasi de risu in drumu?
Bine, fía ale t'ale
Câte ti-au datu ascultare!..

Chiar' cá tene 'su adi si ele,
Mândre, pline de albele,
Dar' 'su reci, si o poti sci
Cá si tine se-oru topi.
Candu vei fi tu verde june
Voru fi ele socii bune!

Mosiule cu gându dracescu,
Éta cá ti-o prorocescu
Cá te vei preface cétia
Si apa, si sloi de ghiacia,
Si mocirla, si apoi
Te vei duce dela noi;
Éra noi vomu remané
Unde ne-ai aflatu, colé
In pamentulu stramosiescu...
Tiene mente ce-ti vorbescu!

Ce-a fi atunci de satelite,
De moimele-ti iscusite
Ce pre tin' te-a imitatu
De cându la noi ai intratu?
Prorocescele tu loru,
Cá tu le-ai fostu instructoru!
Paremise-'ti-e rusíne
C'oru patî-o cá si tine;
Nici din tíne omu galantu,
Nici din ele diamantu.

CIOCANU GAVRILA

in birtu la mandr'a Mariutia.

Hei Mariutia, Mariutia draga! ien' adă-mi inca-o litrutia de vinu cu pelinu că se-mi mai potolescu alu meu chinu, — că au trecutu mai bine de-unu anu de cându nu te-am vediutu; si dómne, dómne, doru mi-a mai fostu de tene. — Hei că asiu ff intratu io mai adese-ori la voi, da audiendu că pop'a est'a, care a tienutu in anulu trecutu arenda mosior'a „Gurei Satului,“ a inchisu tóte birturile din satu, amu fostu silitu se-mi parasescu satulu si se cautu la orasiu leaculu támăduirei, dela a carui isvoru din birtulu vostru se luáse cepulu.

Mei drace! díce că se nu bemu vinu, se nu bemu palinca! d'apoi ce-omu bé? — că dóra nu-mai nu ni-omu pune se horpotimu tóta ap'a din fântâni, ca apoi din ce ni-oru face muierile zama si de de-mancare, cu ce ni-omu spalá pre noi si hainele nóstre?! — Au nu scí cuviosi'a s'a că Faraonu care se incercáse se sece marea rosia a plaitu cu viéti'a acést'a patima de a bé apa — inne-cându-se elu impreuna cu intréga armadi'a si calarimea s'a: precându Moise cu toti evreii sei (innecatu-se-ar' ff si ei) a scapatu intregi, cinstiti si sanetosi, pentru ca a lasatu marea in tréb'a s'a si a luat u inainte ploscile. — Ei si apoi de-omu bé apa: ce o se facemu cu vinulu si vinarsulu?.. Ha, ha, ha, de buna séma o se-lu damu la vite si

galitia! — Ba ea chiar' frumósa privelisce ar' ff: ici unu bou huitiandu-se in drépt'a si stâng'a, colo unu cocosiu intinsu pe spinare, dincolo unu căne horcaindu, mai departe o mătia proptindu-se de unu gardu, si unu berbecu dându-se preste capu, unu calu horindu si fluerându si unu bibolu jocându si chiuindu... Ei dara, că ve-ar' umflá risulu veddiendu atâte dobitóce béte!... Da de omu inca ti-mai mare dragulu cându 'lu vedi că-si face voi'a! Deci adă vinu... vinu si palinca, că scfi tu horea mea:

Vinu asiu bé, palinc'a-mi place,
Gazda mare nu me-oiu face;
Nici nu-mi trebe se me facu,
Numai se-mi traescu pe placu!

Vinu, Mariutio! vinu si palinca si éra palinca si vinu că se-mi facu astadi voi'a deplinu, că am scapatu de orasiu — ardă-lu foculu! — Hei, că nu-i viéti'a la orasiu cá la satu!... Vileminele si Rozsicele nu te scíu desmierdá cu atât'a gingasia si dulcétia cá Mariutiale nóstre. — Apoi te si trage de te frige!... Ce socoti unu vladica, redicatu si elu din opinca cá si noi, nu-'ncepe intr'o curte mare mare, mare, mai mare decâtu de trei ori amen-dóne bisericile lui si din plat'a de vré patru dieci — cincidieci mfi de sloti abia póte traí sermanulu

de pre-o dî pre alt'a, necum se mai póta rumpe cev'a pentru visitatîi canonice si scolari seraci, ori pentru institute publice si gazete romanesci; — apoi cum asiu fi potutu-o duce io, care lucru cu septeman'a de-alungulu pâna ce potu câscigá câte unu slotisioru, si apoi mai amu si mila de celu mai seracu decâtu mene.

Vinu!... vinu... Mariutia draga! cá scfi tu vorb'a ce'a:

Vinu-i pentru noi,
Nu e pentru boi;
Déca-lu bagu in matia
Elu 'mi esa-'n fația;
Si-ori-cátu dau ocolu
Elu me da de golu...

Ungari'a progreséza.

S'a dîsu adese-ori cá Ungari'a nu progreséza. Acést'a nu e adeveratu.

Ungari'a progreséza — pe terenulu contribu-tinniloru.

Din anulu 1838 pâna in 1847 se platia in Ungari'a pe anu dare de circa 20 milióne;

din 1848 pâna in 1857 câte de 58 milióne pe anu;

din 1858 pâna in 1868 câte de 85 milióne pe anu;

din 1868 pâna in 1877câte de 1000—142 milióne pe anu; de-atunci progresele ce face pre acestu terenu suntu aprópe ametítóre de capu.

De aici se vede curatu cá Ungari'a progresa — catra sapa de lemnu.

Viéti'a în Carnevalu.

In de-dulce 'n Carnevalu
Precum altii 'lu numescu
Viéti'a, traiulu este dulce
La poporulu românescu!
Sfâraie labosiulu plinu
De cârnatiu pre jaru pre vétra
Ér' placintele se-'ntindu
Pre o lespede de pétra!

Fetiorasii se chitescu
'Si punu flori 'n pelaria
Si-apoi ei toti la o casa
Alérga la veselia!
Ér' candu se-'nsóra vre-unu june
Cu vre-o féta de prin satu
Atunci flâcâi mai alesi
Ambla-'n case la chiamatu!

S. P. S.

Tand'a si Mand'a.

T. Ce 'deosebire este [intre] Aten'a din ve-chime si Aten'a de astadi?

M. Ace'a cá locuitorii Atenei vechi se numiau Elini ér' locuitorii Atenei nóua se numescu Greci.

T. Si ce deosebire este intre Grecii din Aten'a si intre Grecii din Blasiu?

M. Ace'a cá Grecii din Aten'a au prea multu spiritulu de viétia si doru de marire resboinica si pentru ace'a nu incapu de Turci, ér' Grecii din Blasiu au prea mare iubire de trândavia si dragoste de împodobire si pentru ace'a i-i strimtorescu asié de tare Armenii încátu adi mane nu voru incapé de Jidani.

T. Mèi Mando! Én spune-mi tu mie: — de ce se dîce „care tí e limb'a mamei“ si de ce nu se dîce „care tí e „limb'a tatalui?“

M. Prostule. D'apoi pentru cá mamele 'su cu limba lunga.

Gacitura de deslegatu

de catra ómeni cu sfatu.

... umea bine me cunósce, de-ace'a fuge de mine,
... ncátu mi-a venitu a crede cá sum dracu impeliatu;
... ulti inse cu lingusire 'mi facu complimente fine
... a unii in bigotismu-si me marescu neincetatu.
... stadi inse dau de draculu, adeca me temu c'oiu dá
... ai alesu candu cugetu bine ce mijlóce folosescu
... cei'a, ce-mi víra nasulu unde nu-'mi fierbe ól'a,
... ándindu ei — precum se vede — cá eu o se biruescu,
... nimicii cesti poternici de care-su incungíurata.
... maritu inse si prostu e celu ce astadi inca crede
... eusit'a fericita, a unei intunecata
... stadi, in seclulu luminei, candu si orbulu lumea-o

[vede!

J. P. R.

— Se se suplinésca initialele si isprav'a-i gat'a. —

Terminulu de deslegare e 10/22 fauru. — Intre gâcitori se voru sortiá cãrti — nu de jocu.

Apelu

catra onoratulu publicu romanu.

Negur'a universală, ce acoperia ceriulu poporului romanu din Ungari'a si Balatu, se sparse in anulu 1829 chiaru in partile resaritene ale patriei, si anume in regiunea Crisiului negru, prin un'a stelisiōra aprinsa de marele episcopu Samuilu Vulcanu, cu redicarea primului gimnasiu romanescu, in capital'a dominiului seu episcopescu si anume in orasielulu Beiusiu. Spre acestu scopu amentitulu Mecenatē zidi edificiulu scōlei cu un'a redicatura, si depuse pentru lipsele invetiamentului 35,000 fl. moneta conventională. Pre atunci in acestu gimnasiu se instituirea numai patru clase, dar' la 1836, dupa ce mai largi edificiulu scolaru si mai adause catra cele 35,000 inca 40,000 fl. m. c. totu acel'asiu nemoritoriu episcopu esoperă sistemisarea gimnasiului cu dōue clase normali si siese gimnasiali, accentuandu in literale fundationali, ratificate si confirmate de regele Ferdinand V, cā acestu gimnasiu 'lu institue mai alesu pentru romani „prae primis vero in utilitatem et culturam nationis valachicae opis et culturae omnino indigae“ 6ra pre fruntariulu edificiului inscrise „Educationi juventutis huius provinciae.“

Estu-modu dotatu si sistemisatu stete acestu gimnasiu unicu romanescu in Ungari'a pana la anulu 1851, candu cu sistem'a nōna trebuu se se transforme si elu seau in gimnasiu inferioru cu patru, seau in gimnasiu superioru cu optu clase. Atunci, dupa consultari premerse, consesulu profesoralu sub presidiulu consiliariulu scolasticu Iosifu Papp-Szilāgyi, in presinti'a si sub auspiciile episcopului Vasiliu Erdēlyi, decisē organisarea gimnasiului cu optu clase in sperantia, cā se va potē cāscigā unu modestu ajutoriu din fondulu studioloru, si asia urmā in anulu 1852 deschiderea clasei VII si in 1853 a clasei VIII, candu se concese si tienerea esamenului de maturitate (baccalaureatu.) Prin prē inalt'a rēsolutiune dto 18 septembrie 1853 confirmandu-se aredicarea gimnasiului la optu clase, i s'a aplacidatu din fondulu studialoru unu ajutoriu anualu de 3530 fl. m. c. care l'a si primitu regulatu pāna la finea anului 1877, cāndu inaltulu ministeriu alu culteloru, sub cuventu cā gimnasiulu are fondu suficiente pentru acoperirea lipseloru s'ale, detrase acestu ajutoriu, cu carele a potutu se subsiste pāna acilea.

Din ratiociniile fondului gimnasialu, cari se substernu in totu anulu la inaltulu regimu, este inse evidente, cā capitalulu fondului cu finea anului 1879 a fostu 112,751 fl. 37 cr. v. a., la cari in anulu curente primindu-se din legatulu episcopului Iosifu Papp-Szilāgyi sum'a de 9930 fl., de presinte fondulu gimnasiului face unu capitalu de 122,681 fl. 37 cr. v. a., carele cu 6% aduce pre anu unu venitu de 7360 fl. 88 cr., din cari inse detragandu-se interesele, ce obvinu dupa unu capitalu de 20,000 fl. cā beneficiu de pāne pentru scolarii miseri in intielesulu fundationaleloru, spre acoperirea salarieloru profesoralu, reparatiuniloru si altoru lipse gimnasiali remane numai unu capitalu de 102,681 fl. 37 cr. cu interese anuali de 6160 fl. 88 cr. Acēsta suma impartita intre 12 profesori gimnasiali si unu docente normalu si spesele gimnasiali, nu ajungu unui profesoru nici 500 fl. la anu, adeca nici atāt'a cātu are unu cancelistu la tribunalu!

Ce e dreptu, Illustrissimulu domnu episcopu diecesanu, cā si fericitulu seu antecesore, pentru ameliorarea sortiei corpului didacticu anualminte sucurge cu unu suma gratională de 1000 fl., dara nici cu acēst'a nu

este asecurata subsistinti'a profesoriloru si a gimnasiului, cāci in intielesulu noului planu de invetiamentu avendu se capete fia-care profesoru aprobatu cāte 1000 fl. pe anu, numai spre acestu scopu se ceru anualminte 12,000 fl., apoi unde suntu spesele pentru reparatiuni, pentru completarea museului fiscalu, a colecțiuniloru naturali, si a altoru medie de invetiamentu! Din aceste este evidente, cā in imprejurarile de faēia esistinti'a acestui institutu nationale a devenitu problematica.

Onoratu publicu romanu! Prin aceste descriendu in liniaminte principali istoriculu acestui gimnasiu si starea-i materială, trebue se dāmu tributulu adeverului amentindu, cā acestu institutu de invetiamentu a corespunsu pre deplinu scopulu seu, cā-ci dela inceputulu esistintiei s'ale pana in timpii de faēia adunandu-se la sinu-i principalminte tinerimea romana, aici a avutu ocaziune pre lānga invetiarea studioloru prescise a se cultivā si perfectionā in limb'a materna, care este fundamentulu culturai fia-carui poporu, documentu spre acēst'a ne este rezultatulu, cā din acestu gimnasiu au esitu succesive barbati cari au ocupatu si inca ocupa positiuni respectabili in functiunile civili si besericesci, si specialminte in societatea romana, de unde ni se impune sacr'a si nedispensabil'a detorintia, cā cu poteri intr'unite, se lucrāmu la asecurarea esistintiei acestui unicu gimnasiu superioru nationalu in patria!

Nu este aci loculu se ne incercāmu mai departe a documentā si se facemu disertatiuni academice despre necesitatea instituteloru culturali si despre influinti'a loru ce au asupr'a ori-cārui poporu, cā-ci acestu adeveru a petrunsu de multu anim'a fia-carui romanu, care doresce inflorirea natiunii s'ale; chiamarea si scopulu nostru este ca dupa ce am oglindatu stadiulu, in carele se afla gimnasiulu nostru, din carele de n'ar' potē inaintā, este peritu, se apelāmu la caldur'a animei fratiesci cā se sucurgeti cu ajutorie materială pentru asecurarea lui, si acelē se benevoiti a le inaintā la adres'a d-lui Demetriu Negreanu comerciante, cassariulu comitetului institutu de inteliginti'a romana din Beiusiu si giuru spre adunarea colecteloru benevole, cā estu-modu incai dēca nu ne lērta sōrtea se infintiamu institute nōue culturali, celu puēinu se ne implinimu detorinti'a morala si nationala de a conservā ereditatea ce ne-au lasatu strabunii.

Ofertele maritimōse se voru publicā in diurnalele romane, 6ra onoratiiloru domni colectori se voru espedā adeverintie de primire si de-a dreptulu.

Beiusiu 14 januarie 1881.

Comitetulu incredintiātu de inteliginti'a romana din Beiusiu si giuru cu adunarea de oferte benevole pentru gimnasiulu romanescu din locu.

Petru Mihutiū m. p. directoru gimnasialu, presiedinte. *Vasiliu Papp* m. p. protopresbiteru gr. or. *Augustinu Antal* m. p. protopopu gr. cat. *Vasiliu Ignatu* m. p. avocat. *Iosifu Romanu* m. p. avocat. *Demetriu Negreanu* m. p. comerciante, cassariu. *Ambrosiu Cretiu* avocat. *Paulu Popu* m. p. avocat. *Teodoru Rosiu* m. p. profes. gimnasialu, secretariu.

— Assecurati-ve semenaturile vóstre contr'a grindinei! —

Societatea Actiunara Franco-Ungara
DE
A S S E C U R A T I U N E
IN BUDAPEST'A
— FRANCO-HONGROISE. —

din a carei capitalu foundationalu staveritu in suma de

20 milli6ne franci séu 8 milli6ne floreni in auru

s'a depusu deja prin actiunari in bani gat'a

10 milli6ne franci séu 4 milli6ne floreni in auru

cari s'au ellocatu parte in cele mai de frunte bance din capitala parte in hartie de statu ung.

primesce assecuratiuni:

1. *contr'a daunelorú causate prin focu si esplosiune, in edificia si obiecte miscat6re;*
2. *contr'a daunelorú causate prin grindina in totu soiulu de produse economice;*
3. *contr'a daunelorú causate prin transportu in ori-ce bonuri séu marfuri espedate pe uscatu ori pe apa;*
4. *contr'a daunelorú de ch6mage, adeca a daunelorú cari in casuri de focu ori esplosiune urm6za din impu6inarea venitului ori intrerumperea séu chiar' incetarea muncii;*
5. *contr'a daunelorú causate prin sp6ngere de iegi — g6muri la ferestri, oglindi etc.*
6. *pe vi6ti'a omului, in spe6ia: assecuratiuni de capitale, eventualminte si cu adausulu de a se esolvi inainte de m6rte la unu anumitu terminu, assecuratiuni de renta, pensiune si zestre.*

Ac6sta societate, in fruntea carei'a st6u Domnii **Stefanu Bit6** c6 presiedente, **Br. Bela B6nhidy** si **Eugeniú Bontoux** c6 vicepresiedenti si **Ludovicu Moskowitz** c6 directoru generalu, avendu capitalulu foundationalu mai susu mentionatu, *tende onoratului buplici assecuratoriú deplena garantie in t6te privintiele; si la contractarea de assecuratiuni offera cele mai avantagi6se conditiuni si cele mai mari favoruri possibili, — ér' daunele obveniente le regul6za si reint6rce in tempulu celu mai scurtu si in modulu celu mai convenabilu.*

Offertele de assecuratiuni le primesce si deslusirile necesarie le da cu t6ta promptitudinea Directiunea Societatii din Budapest'a, precum si t6te agentarile principale si cercuale si alti plenipotentiatii ai Societatii.

1.

Assecurati-ve superedificatiele v6stre contr'a focului!

Proprietariu, Editoru si Redactoru respundietoriu: **MIRCEA V. STANESCU** in Aradu.

Gherl'a, Imprimari'a „Georgiu Lazaru.“

Assecurati capitalu pentru betranefele v6stre si pentru urmasii vostri!

Assecurati-ve contr'a totur6ru elementelorú distruct6riei!